

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Forsøg til en
berigtiget Fremstilling og sikker Begrunding
af
det græske Conjugationssystem.

Andet Hefte

af det i Aaret 1812 udgivne Program:

Bidrag til Deviserne for Gavnligheden af det etymologiske Conjugationssystemes
Anvendelse i den Græske Sproglære.”

Et Indbydelseskrift

til den offentlige Examen i Roeskilde Kathedralskole
i September 1823,

ved

Dr. S. N. J. Bloch,

Professor og Skolens Rector, Ridder af Dannebrog.

Kjøbenhavn.

Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.

Universitets- og Rigsarkivets Bibliotek

For udmærkede Sproggrandsker

Hr. Professor K. K. K a s t,

min fordums kjære Discipel,

tilegnes disse Blade

som en Lykønsning efter Hjemkomsten fra hans mærkværdige Reise

og et Beviis paa Høiagtelse og Venfkab,

af

Sorfatteren.

”Über die alte Lehrweise, auf welche bisher die Griechische Sprachlehre, Formenlehre sowohl als Syntaxis, gebauet war, erscheint mir mehr und mehr als ein mißgestaltetes und zweckloses Gebäude, ein wüßtes Erbstück aus den Besitze der Eustathius, Chrysoloras und Paskaris. Andere haben sich darin nach Möglichkeit eingerichtet, mir schien es dem Wohl der Wissenschaft und den Bedürfnisse dieser Zeit gemäß, die Aufführung eines neuen Baues nach andern Ansichten und Verhältnissen zu versuchen.” Dr. Fr. Thiersch, Vorrede zur zweyten Auflage seiner Griechischen Grammatik, S. IX-X.

Det græske Verbums Flexion har man i nyere Tider forsøgt at fremstille for den studerende Ungdom paa forskjellige Maader. Bemærkende, at det gamle System, som Golius og Vellerus havde opstillet efter de ældre Grammatikeres Terminologie, deels ikke var etymologisk rigtig begrundet, deels ved den deri antagne Temporum Classification og Dannelse forvildende for Begyndere *), lagde forlængst de grundlærde Hollændere Hemsterhuis, Walckenaer og Pennep Grundvolden til en consequentere og paa Etymologien grundet Theorie af Conjugationen, som derpaa Trendelenburg i Fortalen til sin græske Grammatik bearbejdede, og nærværende Blades Forfatter hos os optog i sine 1803 og 1807 udgivne græske Grammatiker, uden at det dog derfor vandt hos vore Skolemænd og Studerende et saa almindeligt Bifald, som baade Sagens Natur skulde lade formode og en lignende Forandring i Declinationerne, hvorved de reduceredes fra 10 til 3 til stor Lettelse for Begynderen, forlængst havde at glæde sig ved. Tvertimod greb man, især i vor Tidsalder, som i saa mange Ting saa høiligen elsker det Gamle **) og foretrakket Autoritet for Fornuftgrunde, med Begjerlighed en eller

*) De væsentligste Indbendinger imod hiint gamle System ere fremstillede i mit Program af 1812, hvilket man kan ansee som Første Deel af dette.

**) Sic fautor veterum, Horat. Ep. II, 1, 23. Saaledes f. Ex. Fischer, som i Animadvss. ad Vellerum. Lips. 1799, Spec. II. p. 254-255, uagtet det Værd, som Willoison (ad Longum p. 248) og Burgeß (ad Davesii Misc. crit. p. 371) tilkjende Penneps Theorie, spotter over den, beraabende sig allene paa de gamle Grammatikeres Autoritet og Hebræernes Hithpaheel, uden at tænke paa, at der ligger et ligesaa godt Beviis for det Modsatte i den passive Conjugation Niphal, der ligesom Grækerens Passivum, ofte involverer den reflexive Betydning, f. Ex. Genes. 3, 10, נִצַּחְנִי, det samme som נִצַּחְנִי i B. 8 tæet foran.

anden Mangel ved de nye Ideer, for derefter hellere at forkaste end forbedre dem, og vedblev i Underviisningen at gaae den gamle Omvej, især da man i Buttmanns System, som derpaa Prof. Nissen i sin Grammatik fulgte, fik en Autoritet, som syntes at blive en ny Bekræftelse paa, at det gamle System næsten ingen Forbedring behøvede, da Omdøbningen af Perf. Med. til Perf. 2 Act. i Grunden var den eneste Forandring, han havde foretaget sig. Mod det af mig opstillede System er derimod til Grund for, at det ikke fortjente Antagelse, ofte henkastet adskillige almindelige Indvendinger, der for det meste løbe ud paa en af disse fire Omstændigheder: 1) at den Etymologie, der lagdes til Grund for dette System, ofte ere ubeviislig og paa blot Formodning antagen; 2) at det samlede for mange Tempusformer under eens Benævnelse, saa at man fik to Imperfecter i Activo, og fire i Passivo, og ligeledes Futurerne; 3) at Temporum Bemærkelser derved ey bleve noksom distingverede; og endelig 4) den for det Græske Sprog saa særegne Mediumsklasse veent upaaaget. Var dette afgjorte Feil hos det nye System, og det Modsatte eiendommelige Dyder hos det gamle, da vilde Indvendingerne rigtig nok være af Vigtighed; men da dette er langt fra, og i alt Fald ved nogle smaa Modificationer i Benævnelserne alle disse Vanskeligheder lade sig høre, saa vil jeg nu see til at fremstille dette saaledes berigtigede System, naar jeg blot først kortelig har besvaret de ovennævnte Indvendinger.

1. Hvad Etymerne angaaer, da havde allerede længe før Hemsterhuis opstillede sit System, Vellerus, Golius og vor Munthe udledet de anomale Tempusformer af ubrugelige Præsentia, s. Ex. λήψομαι af λήβω, ἔλαθον af λάθω, ἤλθον af ἔλθω; hvorimod man ikke veed, at nogen Lærd har indvendt Noget og vel heller ikke lettelig kunde indvende Noget, da det dog altid var muligt at paavise adskillige af disse siden forældede Præsensformer hos Homer eller andre af de ældre Skribenter, og Sprogets sædvanlige Analogie da maatte give rimelig Formodning om, at det med de øvrige forholdt sig ligesaa, idetmindste var sienssynlig rigtigere, end at derivere ἤλθον af ἔρχομαι, λήψομαι af λαμβάνω, o. s. f. Et Skridt videre gik ester Hemsterhuis, Walckenaer, som, for at komme til al Etymologies Grundvoild i Verberne, udledede disse af de simpleste Stamverber ἄω, ἔω, ὦω, ἰω, ὕω, hvilken articulerede Udtryksmaade det og er saa meget rimeligere at de ældste Græker først have betjent sig af, som disse Verber netop udtrykke lutter Begreber, som det udannede Naturmenneske først maatte falde paa at benævne (ἄω blæser, ἔω er, ἔω (ἴημι) sender, ἔω (ἔννυμι) iklæder, ὦω (οἶω) bæret eller mener, ἰω gaaer, ὕω regner). Ved Artikulering opstode nu Former, som βᾶω, γᾶω, δᾶω o. s. f. eller ἄγω, ἄδω, ἄζω o. s. f., hvilket Walckenaer saaledes gennemfører indtil haar naaer de mere udvidede Former, som især i Præsens bleve de brugeligste. Paa denne Wei-

som Kaster saa meget Lys over Formgenealogien og i etymologisk Henseende er af megen Vigtighed, vandrede siden de nyere Philologer, fornemmelig Schneider og hans Efterfølgere i græske Ordbyggers Udarbejdelse, i det de forsøge et Verbums mangehaande Dannelse fra dets simpleste Stamform til dets meest uddannede og brugelige Form, og saaledes i de simpleste Stam- eller Mellemformer finde den sandsynligste Grundvold til de i Verbet forekommende anomale Tempora; f. Ex. τάω (Pf. τέτανα), τάνω (Imperf. ἔτανον), ταίνω, τιταίνω, τανύω, ταννύω, τένω, τείνω. πάω (hvoraf πῆμα, ligesom af λάω, λῆμα), πάδω (Imperf. ἔπαδον), ταδέω, (Ἔ. παδήσω), πάσχω, og πένδω (hvoraf πένδος, πενδέω, πείσομαι, πέπονδα). πέτω, πέσω (Ἐπεσον), πετώ (πεσοῦμαι), πιπίτω, πίπτω, πετώ, πτώ (Ἔ. πτώσω). τάμω, ταμίω, τμάω (Ἔ. τμήσω), τμάγω, τμήσω, τάμνω, τέμω, τίμνω. Og hvorledes vilde vel de anomale Tempusformer af saa mangt et Verbum bedre lade sig forklare? eller hvad Grund mangler Hypothesen om de enkelte Stamformer, hvorpaa der ikke i de Skribenter, vi have, kunne sees Exempler i Præsens Ind. Act., da dog saa mange andre forekomme sammesteds enten det almindelige Sprog eller i Dialekterne? Desuden er det jo langt fra at være nogen afgjort Sag, hvad man i grammatisk Brug har antaget, at Præs. Ind. Act. skulde være første Stamtempus, da Stammen sandsynligviis, som og Buttman bemærker, først har, ligesom i Hebraisk*), udtrykt sig i den ubestemte Fortid (Imperf.), som Grammatikerne kalde loristos secundus,**) hvilket kun i Indicativet karakteriserer sig ved særskilt Endelse og ofte Augment, i de andre Modi derimod er eet med Præsens, hvorfor man og i disse Modi virkelig har længe af de Former, som man erklærer for obsolete, fordi de ey findes i Præsens Indic. f. Ex. f det Verbum λαμβάνω er Stamformen λαβ, først udtrykt i Imperfecterne ἔλαβον, Conj. ἄβω, Opt. λάβοιμι, Imperat. λάβε, Inf. λαβεῖν, Part. λαβόν, og kun paa Grund af den grammatikalske Brug, at gjøre Præsens Ind. til første Tempus, siger man altsaa med Høie, at det hedder λάβω, om dette end ingensteds skulde findes hos nogen græsk Skribent. — "Men, edder det," ofte gaaer dog det System for vidt i Antagelsen af saadanne Stamformer, i det man i dem søger Grundvolden til Tempora, hvis forandrede Vocal blot ere Omlyd af Stam-

*) Vel veed jeg, man nuomstunder ikke gjerne vil admittere Sammenligninger imellem Hebraisk og Græsk, som to Sprog af ganske forskjellig Oprindelse; men, dette endog antaget, er det dog altid meget rimeligt, at Sprogdannelsen selv hos forskjellige Folketslags er gaaet frem efter de samme Naturlove, saa at man fra bekendte Tilfælde i det ene nok kan hente idetmindste Rimelighedsgrunde for de mindre bekendte i det andet.

**) Agter man blot herpaa, da bortfalder den hele Klage, man saa ofte hører (f. Ex. hos Fischer l. c. P. 33 i o. fl. St.) over de mange antagne og dog ingensteds forekommende Præsensformer; hvorefter ogsaa her ret strax.

"vocalen, ligesom vort danske gav af giver, lød af lyder, grov af graver; og saaledes vannes da Lærlingen til at digte sig Former efter Behag, og kan af Mangel paa Kundskab om den rette brugelige Præsensform ikke engang kaste Ordet op i et Lexikon." Dog ogsaa disse Indvendinger ville let bortfalde, naar man lægger Mærke til Følgende: Vist nok behøver en anden Stamform ikke allevegne at forudsættes, og f. Ex. Perfectet *τέτοινα* eller Substantivet *τόνος*, nødvendig at deriveres af et Verbum *τόνω*, eller Imperfectet *ἔταμον* af *τάμω*, da hiint *o* og dette *α* kunne være blotte Omlyd af *e* i Præsens *τένω* (*τείνω*), og *τέμω* (*τέμνω*). Men de *e* s gjælder dette jo kun om de mindst afvigende Former, thi *τέτακα*, *πείσομαι*, *πέπονδα*, *ἐπετόμην*, *ἤλθον* o. s. fl. vil dog vel Ingen kunne erklære for blotte Omlyd eller deriverede af *τείνω*, *πάσχω*, *ἵπταμαι*, *ἔρχομαι*, saa at den Udvei ikkun hjælper lidet; og de *e* s forekommer ofte enten i Dialekterne eller hos enkelte Stribenter endog virkelige Former, som tilstrækkelig begrunde den for hypotetisk antagne Tempusdannelse, f. Ex. for *τείνω* hos Eustath. (II. 1 p. 45) *τονέω*, og ligeledes for *τέμνω*, i det ioniske Sprog *τάμνω*, hvor følgerig Omlydene *o* og *α* endog findes i Præsensformen, og man altsaa kun har at gjøre Lærlingen opmærksom paa, under hvilke Betingelser den saaledes forefindes; f. Ex. *o* gjerne, naar Formendelsen tillige bliver reen, d. e. gaaer ud paa *έω* istedetfor blot *ω*, saasom *τονέω*, *φορέω*, *τροπέω*, *κλοπέω*, *πορδέω*, (ikke *τόνω*, *φόρω* o. d.) for *τείνω*, *φίρω*, *τρέπω*, *κλέπτω*, *πέρβω*; ligesom og *ω*, hvor Verbet endes paa *αω*, f. Ex. *τροπάω*, *ερωφάω*. Og lad saa end en enkelt saadan Præsensform være blot hypotetisk, hvad Grund har den ikke dog i Analogien? eller hvad Skæde gjorde det vel, at Lærlingen tænkte sig denne Etymologie til det ellers anomale Tempus hellere end slet ingen? Vil han derfor mindre kunne holdes til at erindre sig den brugelige Præsensform, under hvilken Ordet opføres i Lexika (for ikke at tale om det Schneiderske, hvor Stamformen for det meeste findes og Formgenealogien udføres)*), end om han uden etymologiske Grunde blot holdtes til at huske Næmsen *ἔρχομαι*, *ἐλεύσομαι*, *ἤλυδα* att. *ἐλήλυδα*, *ἤλυδον* per Sync. *ἤλθο*:

*) Det vil maaskee her ikke være uden Vægt, paa Liden, da man er saa uvillig til at antage en saa væsentlig Forbedring i Conjugationssystemet, som den Hemsterhuisske, at appellerer til en nyere Autoritet, som findes i Recensionen af Schneiders Lexikon i Seebodes Kritiske Bibliothek für das Schul- und Unterrichtswesen, Hildesheim 1819, No. 3, hvor de Side 249 hedder: "Hr. Prof. Schneider setzte die Lehrmethode nach der alten Grammatik (der Scholiasten) voraus; er versuchte aber doch zugleich ein Mittel, auch die neue (Hemsterhuis-Walckenävische) Methode damit zu vereinigen; und die an die alte (Wellerische oder Hallische) Grammatik gewöhnten Lehrlinge allmählich auf die leichtere und richtigere Lehrart zu leiten. Die gewöhnlichen Verbalformen sind als Nischschnur hingesezt, und daneben die uralten Formen, von denen nur noch einzelne Tempora vorkommen, aufgestellt."

. d. Eller viser maaskee Erfaring, at Lærlinge, som blot holdes til denne Næmse og ingen Etymologie skulle tænke sig til de anomale Former, derfor vide deres Grammatik sikkrere, eller mindre kunne tage Feil af eller glemme den brugelige Form, end de, der tillige derivere hiint Imperf., Perfectum og Futurum af εἶδω, εἶλόω, εἰλόω. Den brugelige Præsensform maa an jo dog derfor ikke desmindre vide. — Den eneste Etymologie derimod af det Hjemsterhusiske System, som der med Grund kan gøres Indvending imod, er den, at Imperf. pass. paa ην og ην (ἐτόφην og ἐτόπην) deriveres af Præsentia paa θημι og ημι (τόφθημι og πημι), saasom der til saadanne to Præsentia ingensteds hverken i det ældre eller nyere Sprog ives mindste Spor, og ikke er rimeligt, at en activ Form skulde faa bestemt altid faae passiv Bemærkelse. Imidlertid giver det gamle System, ved at opstille disse Tempora uden videre Etymologie som Kor. 1 og 2 pass. intet bedre Lys over deres Oprindelse, men forvirrer snarere al Etymologie af dem ved at ulede det ene af Perf. Pass., det andet af Kor. 2 Act. Den rette Wei troer jeg derimod at have angivet i min sidste græske Grammatik, og vil altsaa lot her lidt nøiere udvikle. Den passive Bemærkelse af disse to Tempora ligger nemlig uden al Kunstlerie meget naturlig i Endelsen, som kjendelig gennem alle Modi er Verbet ἐμι (jeg v), hvilket der og forlængst have været Lærde, som have fundet at ligge til Grund for Bøjningen af det almindelige Verbum paa ω. *) Ligesom nu Latinerne have deres periphraserende imatus eram, essem, esse, esto, saaledes er det og meget naturligt, at der i Græsk, uden uregent Præsens, havees et τόπ- eller τόφθ- ην, ᾶ, εἶην, ἦδι, ἦναι, εἶς, med andre Ord: Verbets Stamme forenet med Imperfectet af Verbum ἐμι, hvilket saaledes bliver ligesom vort Danske er slaaet, blev slaaet, var slaaet, eftersom Contexten fordrer. Foran denne Imperfectendelse af ἐμι beholder da Verbet enten sin oprindelige Stamme, f. Ex. τυπ-εγ-, hvoraf ἐτόπην, εἰέγην, eller forstærker samme ved det tilføiede θ, foran hvilket da Stammens sidste Muta adspireres, i rene Former Vocalen som oftest forlænges, og et σ indskydes i de samme Verber, hvor Perf. Pass. har dette; f. Ex. ἐτόφθ-ην, εἰέχθ-ην, εἰφιλῆθ-ην, ἠμοόσθ-ην. Det samme er Tilfældet i de to passive Futurer, som til hine to Stammer, den simple og den forstærkede, lægger Futureendelsen ἔσομαι, ligeledes gennem alle Modi, med Forlængelse af s til η, f. Ex. τυπ-ήσομαι og τυφθ-ήσομαι, saa at man her ikke heller behøver at antage forlængede Præsentia paa ἔω og ἔεω, skjøndt disse dog rigtig nok ofte forekomme.

2. Den anden Indvending, man har gjort imod dette simplificerede Conjugationsystem, bestaaer i, at det samler flere Tempora under een Benævnelse, og i Særdeleshed

*) Næmlig Lydfæren ἤσσε og Engellænderen Vincenz, s. Fischer ad Wellerum, 1, p. 3, og 2, p. 245,

Sal have for mange Imperfecter, skjøndt det samme jo selv i det gamle System gjælder om Futurerne; af de første nemlig i Activo *ἔτυπον* og *ἔτυπον*, i Passivo *ἐτυπόμεν*, *ἐτύομαι*, *ἐτύομαι* og *ἐτύομαι*; af de sidste i Activo *τύω* og *τύω*, i Passivo og Medio *τύομαι*, *τυπέμαι*, *τυπέομαι*, *τυπέομαι* og *τετύομαι*. Da imidlertid Sproget nu eengang har alle disse Former, i hvilket grammatikalsk System man end følger, de altsaa ikke, som man bebrejdede Præsensformerne, skal es efter nogen Hypothese, saa maa Meningen af denne Indvending, hvis den skal sige noget, vel være, at de forskjellige Former ved at henføres under ee Klasse og benævnes eens, ikke distingveres saa noie fra hinanden, at Lærlingen skulde sikkre for at forvirre dem med hinanden. Vi ville her ikke beraabe os paa Erfaring, som i mang Nar har vist mig, og lettelig vil vise enhver, som følger dette System, at derved aldele ingen mere Forvirring opstaaer, end ved det gamle, og at Distinctionen af Formerne gaae lige let fra Haanden, enten jeg kalder *ἐτύομαι* Imperf. eller Aorist, numererer det eller ikke men selv Rigtigheden af denne Erfaring vil lettelig indsees, naar man bemærker, a) at Futurerne, hvor Formerne dog ere ligesaa mange, har Benævnelsen selv i det gamle System altid kun været den ene, Futurum, uden at man nogensinde har hørt klage over, at det gav Forvirring; og dernæst b) at man ved at indskrænke Imperfecternes Sal ikkun igjen vildformere Aoristernes, hvoraf det gamle System har ligesaa stor en Mængde, som det nye a Imperfecter. Og hvad gjør nu vel det gamle eller endog det Wuttmannske System til a distingvere disse Formarter, som det nye ikke ligesaa let, dersom det gjordes fornødent, kunde nemlig at betegne dem ved Sal, saa at ligesom hiint adskiller en Aoristos 1 og 2, Perfectum 1 og 2, saaledes kunde vi og adskille Imperfectum 1 og 2, hvorefter man da fik

i Activo:

i Passivo:

Imperf. 1. *ἔτυπον*. Imperf. 2. *ἔτυπον*.

Imperf. 1. *ἐτυπόμεν*. Imperf. 2. *ἐτύομαι*.

Perf. 1. *τέτυπα*. Perf. 2. *τέτυπα*.

Aor. Imperf. 1. *ἐτύομαι*. Aor. Imperf. 2. *ἐτύομαι*.

Endskjønt jeg for min Deel, da denne Salsbenævnelse dog altid er vilkaarlig og ikke tilkjendegiver nogen Bemærkelsesforskjel, samt snarere gaaer den bagvendte Veie, saasom den benævner det tidligere med No. 2 og det sildigere med No. 1, langt hellere vilde karakterisere denne Tempusforskjel paa følgende Maade:

§ Activo:

§ Passivo:

Imperf. *ἔτυπον*, forstærket *ἔτυπον*.

Imperf. 1. *ἐτυπόμεν*, forstærket *ἐτυπόμεν*.

Perfect. *τέτυπα*, forstærket *τέτυπα*.

Imperf. 2. *ἐτύομαι*, forstærket *ἐτύομαι*.

eller, for slet ikke at bruge Sal, kalde de her som No. 2 benævnte Imperfecter blot efter deres Endelser Imperf. paa *ον* og *ομαι*, eller, om man vil, aoriste Imperfecter. Saaledes var

altsaa i det nye System den hele Vanskelighed hævet, for hvilken det gamle ikke engang var mere frie, og som derfor ei kan bebreides hiint, uden af den, der uden Grund søger Aarsag til Dadel. Fremdeles kunde man spørge: Naar de saa kaldte Anden-Aorist-Former (*ἔτυπον, ἔτυπέμην*) ikke maae være Imperfecter af Stamformerne, eller de paa *ἔην* og *ἔν* ikke udledes fra Imperfectet af *εἶμι*, hvad etymologisk Grund vil man da vel give os til dem? thi at man de grammatikalske Lærebøger danner de første ved Forkortelse af de længere (og uidentivul (ældigere) Imperfectformer, og de sidste af Perf. pass. og Aor. 2 act. kan dog vel ikke kaldes etymologisk Grund. Og at endelig Ideens Nyhed ikke skal støde, da finde vi den allerede Aar 1714 i Ursini Grammatica græca, p. 163, som angaaende disse Imperfecter endog appellerer til en ældre Forfatter med følgende Ord: *Aoristi secundi, quæ probabilis conjectura fuit Cl. Daumii, egregie plane de his litteris meriti, videntur fuisse primitus imperfecta verborum antiquatorum, eo modo formati, ut alia imperfecta a suis præsentibus, ex. gr. ἔτυπον a τύπω. Induerunt deinde significationem indefinitam* (en Mening, hvori jeg dog ikke kan være enig med Forf. da det snarere er sandsynligt, at den ubestemte Fortidsbemærkelse har været den ældste for det Tempus, ligesom for Præteritum i Hebraïken, og de bestemte Modificationer af Fortiden derpaa først senere ere bleve tilkjendegivne ved de særegne Imperfect-, Perfect- og Plusquamperfectformer, *ἔτυπον, τέτυφα, ἔτετέθειν*), & quidem in verbis primum ac potissimum, quæ Aoristo primo carebant, ideoque supplendis. Nam tum maxime Aoristus secundus in usu est, cum verbum primo substituitur. Rariora sunt verba, in quibus uterque pari pretio habentur. (Rigtigt, indtagen, at Aor. 2, som det ældre Tempus vel ikke egentlig kan siges at træde istedetfor Aor. 1, men snarere omvendt). Fremdeles hedder det i en Anmærkning sammesteds: Ergo neque Aoristus secundus a futuro secundo, neque futurum secundum ab Aoristo secundo proprie, si genuinam originem quæras (som er noget Andet, end den vilkaarlige grammatikalske Temporum Dannelse), sed utrumque tempus ab eodem capite derivatur: a τύπω. gr. est & ἔτυπον & τυπέω, τυπῶ &c. Besynderligt, at saa rigtige Ideer ere forblevne ubepaaagtede af senere Grammatikforfattere, og endnu besynderligere, at de endnu i vore Dage kunne møde saa megen Modsigelse eller saa lidet optages!

3. Meest Grund synes den tredje Indvending at have, at man nemlig ved at lægge flere hidtil antagne Hovedarter sammen, saasom Aor. 2 med Imperfectum, Medium med Passivum, ikke noksom distingverer begges særegne Bemærkelser; hvilket vist nok vilde være en vigtig Modgrund, saakfremt enten det ældre System bedre havde gjort denne Distinction eller den overhovedet lod sig fuldkommen nœiagtig gjøre. Men at dette ikke er Tilfældet

og at der altsaa heller ikke i denne Henseende er vundet Noget ved at beholde den gamle Classification, vil indsees, naar man bemærker,

a) hvad Imperfectet angaaer, deels: at i en meget stor Deel af Verberne (see min Grammatik S. 96, No. 331) er Imperfectum aldeles ikke forskjelligt fra Nor. 2 eller rettere, at der i samme ikke gives nogen særegen, blot imperfect Form. Her falde altsaa al Distinction af Bemærkelse bort, og det sees altsaa, at den ikke er nogen nødvendig Fordring ved Verbalbainingen; og deels: at i de øvrige Verber er den saakaldte Imperfectform som oftest i Bemærkelse ikke forskjellig fra Nor. 2 og sædvanlig det sjeldnere Tempus, da Nor. 1 er det almindelig fortællende, saa at man hellere, end at opstille denne lidet tilfredsstillende Classification af to ikke noksom adskilte Tempora, burde give følgende Anskuelse af Sagen: Imperfectum og Noristos 2 ere i Grunden eet og samme Tempus, der i mange Verba ogsaa ifkku har een Form, f. Ex. *ἔλεγον, ἔτιον, ἔγραφον*; derimod hvor Præsensformen bliver udvidet dannes ogsaa ofte af denne et Imperfect, der saa undertiden anvendes til i Særdeleshed at tilkjendegive den mere fortvarende Forgangenhed; da det simple Imperfect (Nor. 2), som almindelig fortællende Tempus, liig Imperf. i Danskten, blot tilkjendegiver Fortiden, uden Hensyn til Varighed eller Fuldbendelse. f. Ex. *λάβω, λαμβάνω*, Imperf. *ἔλαβον*, (tog, har taget), udvidet Form *ἐλάβωνον* (tog); *βάλλω*, Imperf. *ἔβαλλον*, (kastede, har ell. haadt kastet), udvidet *ἔβαλλον* (kastede, dengang, blev ved at kaste). Og rettere, end at sige: "nogle Verba mangle Nor. 2, andre have den liig med Imperfect", sige vi omvendt: "denne simple Imperfectform findes i alle Verber, men kun de, som faae udvidet Præsensform, have ogsaa en anden udvidet Imperfectform" *). Og dernæst

b) i Henseende til Medium, da skille heller ikke efter det gamle System dennes Bemærkelser sig saa bestemt fra Passivets, at de kunne udgjøre nogen derfra særskilt Art. Meget mere ligger Mediumsbemærkelsen aldeles i den passive, ligesom i Latincerne ungor, lavar, (salver mig, bader mig); ja ofte have endog Tempora, som i Classificationen henføres under Passivet, den reflexive, og de, som regnes under Medium, aldeles den passive Bemærkelse. (Exempler see mit Program af 1812, §. 4, S. 16—21). Kommer nu hertil, at de halve Tempora i Mediumsarten ere aldeles identiske med de passive, og kun Norister og Futurer i deres Form forskjellige: hvortil da den grammatiske Distinction imellem de to Arter, der hverken i Bemærkelse eller Form adskiller sig ved bestandige og sikre Kriterier og selv i sine karakteristiske Endelser (*μαι* og *μην*) vise sig at være een og samme Art? E

*) Hof. Thiersch Griech. Grammatik. Leipzig 1818, S. 112, Anm. 2.

Tilfældet her vel andet, end i vort Modersmaal? hvor vi efter de tvende karakteristiske Endelser er og es kun distingvere de to Arter Activum og Passivum, uden at oprette nogen særegen grammatisk Art for saadanne Ord, som m o d e s, o m g a a e s o. desl. da det er siensynligt, at deres reciproke Begreb ligesaa vel involveres i det passiviske, som deres Endelse er eiendommelig for samme. Den nyere Theorie gjør altsaa ved at indlemme Medium under Passivum ingen anden Forvirring af Bemærkelsen, end den, der ligger i Sproget selv, og som det gamle System ved sin utilstrækkelige Distinction snarere foreger, end formindsker. Beggestedes maa Betydningen dog læres ved Svølse og sees af Contexten. Og dette leder os nu til den sidste Hovedindvending's Besvarelse.

Ikke er det nemlig 4) nogen Følge, at fordi Medium i den græske Grammatik ei opføres som en heel særegen Art, det derfor skulde blive mindre paaagtet eller Lærlingen ikke noksom bekendt med dets Egenheder. Skulde det særskilt opstilles, da maatte det være baade Form og Bemærkelse saa bestemt adskilt fra de tvende Arter, som disse ere det fra hinanden afbyrdes, og saaledes, at man af denne Adskillelse ogsaa kunde have samme Nytte, som de to andre Arters Adskillelse kunde give os, til deraf med Visshed at kjende Bemærkelsens Forskjelighed. Activum og Passivum kunne nemlig, naar man blot mærker sig Sprogets Anomalier ved Verba Deponentia, ikke blandes med hinanden, og her har Formen trukket en bestemt Brændse. Men ikke saa ved Medium: her ere de halve Tempora aldeles ligelydende med Passivets (vi henføre nemlig efter de nyere Grammatikeres eenstemmige Classification Formen *ἐτυπα* aldeles under Activum, og i dets Sted under Medium, paa samme Maade, som Præs. og Impf. pass., ogsaa Passivperfectet *τέτυμμαι*, da dette ligesaa vel, som disse, ofte har den reflexive Bemærkelse *); og den øvrige Halvdeel er saa ofte i Brugen reen passiv, at det sees, at den virkelig ere, hvad deres Formers Analogie tydelig viser, oprindeligen passive Tempora, men som kun, ligesom det skeer i andre Sprog, ofte involvere den reflexive Bemærkelse, hvilken man derfor har betragtet som Hovedsagen ved dem og tilsidst saagodtsom antaget for deres eneste Bemærkelse, skjøndt den siensynlig er den passiviske underordnet. Efter denne Anskuelse bliver Mediumsbemærkelsen altsaa ingensunde upaaagtet, da den tvertimod paa det meest indlysende og med mindre Forvirring for Lærlingen lader sig gjøre bemærkelig for begynderen i den ene almindelige Regel: at Passivformen og sædvanlig bruges til at udtrykke et reflexive, reciproke, neutralt og selv (ligesom Latinernes Deponentia) active Begreb, som ligger i Passivbegrebet (Exempl. see min Grammatik S. 151—152); og at dette især skeer

*) Exempler giver blandt Andre Demosthenes nok af, saasom: Philipp. I c. 2: *κατέστραπται*, har lagt under sig. Olynth. I, c. 2: *πεπολιτευμένοις*. c. 5: *ἑσὶν ἐψηφισμένοι*.

ved den simple Futurform paa *-σομαι*, samt, hvad især den reflexive Betydning angaaer, ve Morisiformen paa *-σάμην*. Hermed stemmer og Thiersches Fremføining af Sagen, som sin større græske Grammatik (Leipzig 1818) S. 103, §. 89, giver følgende rigtige Forklaring "Zur Bezeichnung der 4 Genera hat die griechische Sprache, wie die meisten andern, nur zwei Formengattungen, die als active und passive Conjugation unterschieden werden. Neitrum und Medium werden mit Formen bald der einen, bald der andern Gattung ausgedrückt og som Følge heraf kun opstiller to Tabeller for disse to Hovedarter, og paa den sidste af disse anfører med et tilføiet M. (Medium) de Former, som man for Bemærkelsens Skyld sædvanlig benævner med dette Navn; en Bei, som man maa undre sig over, at vore nyere Grammatik ikke hellere have betraadt, end at følge Golius og Vellerus i den uheldige Separation af en særegen Mediumsart, da dog, længe førend disse, Europas første Lærere i det Græske Sprog de for Tyrkerne flygtende græske Lærde, kunde have vist dem samme. Saaledes deler f. Ex. Demetrius Chalkondylas i sine Erotemata (Udg. Basel 1546, Side 39—63) den Conjugationen kun i de tvende Hovedarter paa følgende Maade:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ (Activa).

χρόνοι.

- Ὁ ἐνεσῶς — τύπτω
  - παρατατιδῶς — ἔτυπτον
  - παρακειμένος — τέτυθα
  - ὑπερσυντέλιος — ἐτετύθειν
  - μέσος παρακειμ. — τέτυπα *)
  - μέσος ὑπερσυντ. — ἐτετύπειν
  - ἀόριστος πρῶτος — ἔτυψα
  - ἀόριστος δεύτερος — ἔτυπον
  - μέλλων πρῶτος — τύψω
  - μέλλων δεύτερος — τυπῶ
- o. s. f. i de øvrige Modi ligesaa.

ΠΑΘΗΤΙΚΑ (Passiva).

χρόνοι.

- Ὁ ἐνεσῶς — τύπτομαι
- παρατατιδῶς — ἐτυπτόμην
- παρακειμένος — τέτυμμαι
- ὑπερσυντέλιος — ἐτετύμμην
- ἀόριστος πρῶτος — ἐτύφθην
- ἀόριστος δεύτερος — ἐτύπην
- μέσος ἀόριστος α — ἐτυψάμην
- μέσος ἀόριστος β' — ἐτυπόμην
- μέλλων πρῶτος — τύψομαι
- μέλλων δεύτερος — τυπήσομαι
- μέσος μέλλων α — τύψομαι
- μέσος μέλλων β' — τυψέμαι
- μετ' ὀλίγον μέλλων — τετύψομαι

*) De Nyere, som have blot for dette Tempus havet Mediumsnavnet og kindstemmet det end Activum, under Navn af Perf. 2, begaae en Inconsequens, naar de derimod fra Passivum adfille de Tempora, der kaldes Media, da Grunden beggesteds bliver den samme.

Mézov, Medium, er altsaa her i Grunden kun en blot Venævneffe, og det ligesaaet i Activo som i Passivo, vel hentet fra en hyppig Omstændighed ved disse Tempora, men og ey mere adæqvate eller udtømmende, end de fleste andre grammatikalske Termini, som man nidkært gjerne kan vedblive, og tildeels endog bedst vedbliver at bruge, fordi man nu ngang veed, hvad Begreb der forbindes dermed, bedre end ved, hvad nye Venævneffer an maatte indføre.

Efter disse Forerindringer og denne, som jeg haaber, Fortryddelse af de væsentligste Indvendinger, der i nyere Tider ere gjorte mod de Forandringer i Conjugationsystemet, m skulde bringe det til muligste Consequence og Sættelighed for Lærlingen *), kunne vi nu ae over til Hovedsagen at opstille og begrunde det System, der efter de dtil gjorte Bemærkninger maa være det rette og sande.

At opstille et rigtigt Conjugationsystem er intet andet, end at classificere samtlige Verbets Genera, Modi og Tempora efter deres Analogier paa den rigtige Maade. rved bliver nu det første Spørgsmaal:

”Hvovefter skal da disse Genera, Modi og Tempora classificeres?”

r at besvare dette, maa man først have afgjort, hvad Hensigten er, hvorfor man gjør saadan Classification? og denne kan ikke lettelig være nogen anden, end at skaffe Lærlingen er Læseren en lys Oversigt af og sikker Kundskab om de Kjendemerker, hvoraf han kan slutte til, hvad Begreb, han skal forbinde med, og hvorledes han skal oversætte enhver forekomende Form af Verbet. Vilde jeg nu classificere efter Bemærkelsen, da fik jeg ikke allene et yt og ubestemt Kjendemerke, saasom Sproget langt fra ikke er nøiagtigt i altid at distingvere mærkelserne ved særegne Former, men jeg vilde endog gaae den bagvendte Vej med min :ling, i det han først maatte vide Bemærkelsen førend han kunde angive, hvor Formen hørte og hvad den skulde kaldes, istedetfor at han i denne egentlig skulde have det sikre rke paa, hvorledes Ordet skulde forstaaes og oversættes. Uden Kundskab om Formens tydninger maatte han allene gjætte sig frem efter Contexten eller stole paa en Version, og grammatikalske Analyse blev et aldeles overflødig Arbeide, naar den først skulde følge efter grunde sig paa en saadan Fortolkning, der tvertimod uden denne ikke kan være sikker og iislig. Den rigtige Oversættelse maa da gaae ud fra Noget, Lærlingen strax kan see og

*) Ogsaa denne Indvending er gjort, at Systemets Consequence var mistænkelig, da Sprogene ikke altid ere saa consequente og tillode mange Undtagelser i deres Analogier. Men hvad er vel alt Conjugationsystem andet, end en rigtig Sammenskilling af Analogierne? Ere disse nu eengang i Sproget, er det System jo og det bedste, der klarligst og bedst ordner dem. Undtagelser og Uregelmæssigheder i enkelte Tilfælde ville alligevel ikke mangle.

tydelig adfille, og dette er Ordens Former, og efter disses væsentlige Forskjellighed maa altsaa den hele grammatikalske Classification (Declinations- eller Conjugationssystem) rette sig. Til den Ende maa det Charakteristiske ved samme opsoeges og fremstilles; og dette i det græske Sprog i Verberne, ligesom i Nominerne, Endelsen og stundom det foran samt gaaende Mærkebogstav. Nu frembyder det Græske Sprog bestemt ifkun følgende Arter Conjugationseendelser:

- a) ihenseende til Genera kun de tvende, som adfille active og passive Former.
- b) ihenseende til Modi de, som distingvere de fem Arter: Indicativ, Conjunctiv, Optativ, Imperativ, Infinitiv, samt dertil endnu Participium.
- c) ihenseende til Tempora de, som distingvere og tilkjendegive
  1. Præsens og Futurum, ifkun adfille ved deres Mærkebogstav.
  2. Imperfectum eller saa kaldet Horistos 2.
  3. Horistos (sædvanlig kaldet Horistos 1.)
  4. Perfectum
  5. Plusquamperfectum
 } begge igjen ved Mærkebogstav adskillelige i to Former.

Af disse Hovedarter gives der nu igjen adskillige Modificationer, meest kun ihenseende Formen, og bewirkede ved Forandringer af Ordets Stamme forved Endelsen; kun enkelte Gange med nogen Indskydelse paa Bemærkelsen. Disse Modificationer ere fornemmelst følgende:

1. Præsens, hvis indicative Endelse er i Act. ω , i Pass. $\sigma\mu\alpha\iota$, faaer
  - a) i en stor Deel Verba sin Hovedstavelse udvidet, enten ved Vocalens Forlængelse eller Consonanterns, Vocalers, ofte hele Stavelsers Indskydelse f. Ex.: $\epsilon\acute{\iota}\delta\omega$, $\phi\acute{\alpha}\omega$, $\phi\alpha\acute{\iota}\omega$, $\phi\alpha\acute{\epsilon}\tau\omega$, $\phi\acute{\alpha}\lambda\omega$, $\phi\alpha\acute{\iota}\nu\omega$. $\alpha\rho\acute{\epsilon}\omega$, $\alpha\rho\acute{\epsilon}\sigma\kappa\omega$. $\lambda\acute{\alpha}\beta\omega$, $\lambda\acute{\alpha}\mu\beta\omega$, $\lambda\alpha\mu\beta\acute{\alpha}\nu\omega$.
  - b) Verba paa $\acute{\alpha}\omega$, $\acute{\epsilon}\omega$, $\acute{\omicron}\omega$, $\acute{\iota}\omega$, $\acute{\upsilon}\omega$, forvandle Endelsen ω i Act. til $\mu\iota$ med forlængende forlængt Vocal, i Pass. til $\mu\alpha\iota$, meest igjen med kort Wo foran sig.
2. Af Futurum, hvis simple Form allene indskyder et σ forved Endelsen, med Forlængelse af den foregaaende Vocal i endeel rene Verber, gives følgende Forandringer:
  - a) i de flydende Verbalformer og nogle faa andre, dannes Futurum af en paa endende Præsens, saa at Futurum med Udeladelse af Mærket σ , kommer til endes oprindelig (ionisk) paa $\epsilon\omega$ og $\sigma\mu\alpha\iota$ (for $\acute{\epsilon}\sigma\omega$ og $\acute{\epsilon}\sigma\sigma\mu\alpha\iota$), og deraf kommer heret (attisk og almindelig) $\acute{\omega}$ og $\acute{\omicron}\mu\alpha\iota$. Dette have Grammatikerne kaldet futurum secundum.

b) Desforuden har Passivet, istedetfor det simple Fut. paa *σομαι*, der saa ofte bruges som deponens i Activbemærkelse, til bestemtere at udtrykke Passivbegrebet dannet sig tvende forlængede Former paa *θήσομαι* eller mindre skarpt *ήσομαι*, paa samme Maade som Imperfecterne paa *θην* og *ην*, ventelig fremkomme af Tilføielsen af Verbet *ἔω* (*εἶμι*) til Verbets Stamme. Og endelig

c) en redupliceret Futurform i Passivo, en ten aldeles ligegjældende med det simple Futur paa *σομαι* og som dette blot dannet af en i det ældre Sprog forekommende redupliceret Præsensform f. Ex. *κεχολάσομαι, κεκλήσομαι, βεβρώσεται* (see min Gramm. S. 162); eller brugt til at tilkjendegive Vedvarelsen (Perfectbegrebet) af Noget, der i Fremtiden skal see, et Slags futur Perfect, f. Ex. *καταλείψεται* (vil være bleven os efterladt), see sammesteds. Dette Tempus have Grammatikerne deraf kaldet Paulopostfuturum.

3. Imperfectet af Verba paa *ω*, endende i Activo paa *ον*, i Passivo paa *όμεν*, f. Ex. af *λέγω, ἔλεγον. τῶ, ἔτιον. λάβω, ἔλαβον*. har,

a) saa ofte Præsens fik en udvidet Form, ogsaa dannet sig ligefrem af denne, f. Ex. *λαμβάνω, ἐλαμβάνον*, og i saa Fald undertiden faaet Betydningen af en mere vedvarende Fortid, hvilken det egentlige simple og meest almindelige Imperfect (Nor. 2), uden Hensyn til Vedvarelse eller Fuldendelse aldeles ubestemt udtrykte. Hvor der saaledes er et dobbelt Imperfect, have Grammatikerne, ifølge denne ubestemte Fortidsbemærkelse, adskilt det sidste ved Benævnelsen af Aoristos secundus.

b) Af Præsensformerne paa *μι*, dannedes Imperfectet ved at forvandle denne Endelse i Act. til *ν*, og i Passivet *μαι* til *μεν*.

c) En særegen Art udgjøre endelig Passivimperfecterne paa *θην* og *ην*, sandsynligst dannede af Stammen med Tilføielse af Imperfectet *ην* af *εἶμι*, (*ἐτίϕθ-ην* eller *ἐτίπ-ην*), ligesom nylig Futurerne paa *θήσομαι* og *ήσομαι*, og anvendte til at udtrykke Passivbegrebet istedetfor Aoristerne *ετυψάμεν* og *ετυπόμεν*, da disse saa ofte fik reflexiv eller activ Bemærkelse. Er den her anførte Etymologie rigtig, da reetfærdiggjør den end mere Benævnelsen af Imperfectum, hvilken Analogien med Imperfectet af Verberne paa *μι* igjennem alle Modi allerede noksom giver Grund til.

4. Aoristos i Activform paa *σα*, i Passiv paa *σαμεν*, hvilket i endeel Verba enten fortrængte eller erstattede den simple Imperfect: (eller anden Aorist:) form paa *ον* og

ομην, og altsaa gjerne kun findes, hvor denne ikke eksisterer f. Ex. i rene Verba, men ikke derimod, hvor denne er brugelig. Saaledes hedder Latinernes *veni, vidi, vici*, paa Græsk: ἤλθον, ἶδον, ἐνίκησα. Af denne Tempusform ere Modificationerne blot

a) i flydende Former Endelserne *λα, μα, να, ρα*, i Passiv *λάμην, μάμην, νάμην, ράμην*, med foregaaende lang Vocallyd.

b) ogsaa i enkelte andre Verba Udledelsen af *σ*, f. Ex. *ἔμσα, ἔχουα*.

c) *κ* til Mærkebogstav i *ἔδικα, ἔκα, ἔδωκα*.

5. Perfectum endes i Act. paa *α*, i Pass. paa *μαι*, og 6. Plusquamperfectum i Act. paa *ειν*, i Pass. paa *μην*, med de Forandringer, Sprogbrug og Udtale foran samme foranledige, saasom Indskydelsen af *κ* i Act. og *σ* i Pass. samt Læbe- og Ganebogstavens Adspirering i Act. og Adspirationens Blødgjørelse for *μ* i Passivo.

Men en blødere Form heraf opstod ved Udledelsen af dette *κ* og af Adspirationen, saa at allene Verbets Characteristica beholdtes foran Endelsen, f. Ex. *ἀκήμοα, πέφηνα, τέτυπα, λέλεγα*. Da denne Perfectform i visse Verber faaer det saa kaldte Mediumsbemærkelse, have de gamle Grammatiker henregnet den, ligesom de passive Tempora af samme Art, til Medium, nogle Nye derimod efter Buttmann kaldet den Perf. 2 act.

Efter saaledes at have fundet en paa Endelserne sikkert grundet Classification af alle Temporum Hovedarter, komme vi nu til det andet Spørgsmaal: "Hvorefter skulles nu disse rigtigst benævnes?" Svaret bliver naturligtvis: "efter Bemærkelsen, som det hidtil stedse er sleet, og, saasom denne tildeels er forskjelligt modificeret for ethvert enkelt Tempus, efter dets egentlige oprindelige eller Grundbemærkelse." Er dette rigtigt, saa falder ogsaa af den Aarsag Medium som eget særskilt Genus bort, fordi dets Betydning, som vi have viist, ifkun er en Modification af den passive, hvori det involveres. Man faaer da kun de tvende Hovedarter, Activum og Passivum, og ved begge, især det sidste, bemærkes det blot, at der i Begrebet ofte kan ligge den reflexive, reciproke, neutrale eller deponentiale Bemærkelse, som benævnes ved *significatio media*; ligesom man og, for Kortheds Skyld og fordi det nu eengang er saaledes indført, gjerne kan, om man endelig vil, beholde Benævnelsen af Medium for de Aoristi og Futura, som derved pleie at adskilles fra de mere passive Tempora, skjøndt disse dog ligesaa vel involvere Mediumsbemærkelsen, som *hinc*.*)

*) Selv af de gamle Grammatici kaldes verba media undertiden *παθητικά* s. Etym. M. p. 300 og 307. Endvidere, hvis man vil begaae den logiske Feil at coordinere de tvende Hovedarter en tredie dem underordnet (Medium), da maatte man jo og af samme Grund tilføi

Men nu Tempora i disse tvende Hovedarter. Af disse vilse vi her blot berøre dem, i hvis Afdeling og Benævneelse der, ifølge Ovenstaaende, bliver nogen Forandring at foretage, fornemmelig da man ved Talsdistinctionerne 1ste og 2den især har gaaet ganske vilkaarlig tilverks. Altsaa først den ved Endelsen *ον, ες, ειν*. udtrykte Fortid, hvoraf man i det sædvanlige System adskiller de tvende Arter, Imperfectum og Aoristos 2. Efter hvad vi ovenfor have viist, løbe ikke blot disse tvende saa aldeles sammen, at de medrette maae, hvad Endelsen allerede viser, ansees for eet Tempus, saa at Aoristos 2 (*ετυπον, ελεγον, ετιου*) er det egentlige Imperfectum for alle Verber, fra hvilket der allene i dem, som faae en udvidet Form (*τυπω, λαμβανω, αρεσκω*), adskiller sig et særegent, af denne udvidede Form dannet, Imperfectum (*ετυπτον, ελαμβανον, ηρεσκον*): men især er og det aldeles vilkaarlige Tillægsord 2den, (*δεύτερος*), saa meget mere upassende, som det maa give en ganske falsk Forestilling om dette Tempus og dets Ælde, naar Lærlingen ikke allene seer det nedsat blandt de sidste Tempora paa Paradigmet, men endog lærer at kalde det yngre og sandsynligviis til dets Erstatning dannede Tempus, den første Aorist, og derimod det, der efter al Sandsynlighed er det ældre, maaskee endog det ældste af alle Tempora, den anden *). Disse Banfeligheder, denne Forvirring eller Modsigelse hæves derimod, og hver Formart faaer sin passende og skarpt aftegnede Benævneelse, naar man kun kalder den paa *σα* endende, Aoristos, den paa *ον* derimod, Imperfectum. At dette sidste er rigtigt, sees ikke allene deraf, at i den større Deel af de græske Verber det saa kaldte Aoristos 2 enten løber reent sammen med

en fjerde, Neutrum, eller *εδτερα, αποελυμένα*, hvorpaa Macrobius gjør opmærksom (de differ. & societ. græci latiniqve verbi, Zeunes Udg. Leipz. 1774, P. 750, i Afsnittet de generibus verborum, hvilket med Hensyn til det Begreb, Grækerne selv gjorde sig om Benævnelserne *μεσον*, som Udtryk, ikke for den reflexive Betydning, men for saavel den active som passive, f. Ex. *βιάζομαι σε* og *βιάζομαι υπό σε*, heelt fortjener at efterlæses.) Ogsaa hedder det der om *ηλειψάμην, ησάμην, ελυσάμην*: Hæc licet *της μήσης διαθέσεως* dicant, nihil tamen aliud significant, nisi *πάθος*. Nam hoc est *ηλειψάμην* quod *ηλείφθην*: hoc est *ησάμην* quod *ησθην*. Ja efter Chalcondylas (Erotem. p. 31) faae vi endydermere sex *διαθέσεις*: 1) *ενεργητικόν* f. Ex. *τύπω*, 2) *παθητικόν* f. Ex. *τύπτομαι*, 3) *εδτερον* f. Ex. *υγιάνω*, 4) *κοινόν* eller *μέσον* f. Ex. *βιάζομαι*, 5) *αυτοενεργητικόν* f. Ex. *μάχομαι*, og 6) *αυτοπαθητικόν* f. Ex. *πάσχω*. Saa mangehaande og forskjelligene bestemmelige kunne Arterne blive, naar man vil følge Bemærkelsen, og ikke Endelsen, der dog saa bestemt adskiller Arterne i den active, karakteriseret ved Endelserne *ω, ον, α*, og den passive, ved *μαι* og *μην*, hvormed og hovedbemærkelsen aldeles stemmer, ligesom i det latinske og andre Sprog.

*) Jof. Thiersch Griech. Gramm. 2te Aufl. S. 112, Anm. 2.

Imperfectet, f. Gr. i *ἔλεγον, ἔγραφον, ἔτιον, ἔλυον*, eller, hvad der omtrent er det samme reent siges at mangle, f. Gr. i de contracte Verba, *ἀρέσκω, ἄγω, μάχομαι, μακαρίζω, εἰμι* o. m. fl., hvilke altsaa alle godt, uden at savne Noget, behjælpe sig med den ene Form, og dermed virkelig udtrykke den aoriste Bemærkelse, altsaa, hvis man beholdt denne Venævnelse ligesaa vel burde hedde saaledes; hvorfore og Læsemaaden ofte svarer for Exempel imellem *ἔλιπον* og *ἔλειπον*, samt Digterne afvekle med *ἴδον* og *εἶδον*, allene eftersom deres Metrum fordrer kort eller lang Vocal i Ordets Penultima: men endog hvad Bemærkelsen angaaer, dette fuldkommen stemmer med de fleste andre Sprogs Natur, som ved Imperfectum tilkjendegive den ubestemte Fortid, eller den blotte Forgangenheds Begreb, uden at angive om samme er fuldendt eller ikke, vedvarende eller vieblikkelig; altsaa dermed blot fortall allevegne, hvor det ikke kommer an paa at udtrykke Fuldendelsen. Deraf følger, at det græske Imperfect (eller Kor. 2) kan udtrykke, hvad der skeede, er skeet, var skeet, overladende disse Tidsmodificationer til Contexten at distingvere og efter hvert Sprogs særegne Udtryksmaade oversætte i Imperf. Perf. eller Plusquamperf. (Cxx. see min Grammatik Side 158—159 No. 536, 537 og 539). Af denne Grund kan altsaa dette Imperfectum ogsaa i Bemærkelsen løbe sammen med Aoristos og Præsens og, ligesom disse, tilkjendegive, hvad der pleie at skee eller en jevnlig tilbagevendende Fortid (s. Gramm. 540), lig Latinernes Perf. f. Gr. Hor. Ep. 1, 2, 48: — — — non æris acervus & auri

ægroto domi deduxit corpore febres.

paa dansk: bortdrog og o: bortdrager, pleier at bortdrage, kan bortdrage, altsaa et aorist Perfectum. Er man altsaa ikke tilfreds med den almindelige Venævnelse Imperfectum, eller troer ikke Tempusets ubestemte eller vidtløftige Bemærkelse derved nøiagtig nok tilkjendegive, behøver man blot med et Tillægsord at kalde samme det aoriste Imperfect (imperfectum indefinitum), og derved at adskille det fra det udsvidede Imperfectum (f. Gr. *ἐλάμβανον ἐγγύς*) som undertiden i Særdeleshed udtrykker den mere vedvarende Forgangenhed.

De passive Fortider paa *-θη* og *-ην* (*ἐτίθηθη, ἐτίπηθη*) kunne kjendelig benævnes efter denne deres Endelse, og Spørgsmaalet bliver altsaa kun, om de rigtigst kalde Imperfecter eller Aorister. Dette maa vel tildeels komme an paa, hvilken af disse to Venævnelser man finder rettest for den forhen kaldte Kor. 2, hvorom vi nu nylig have handlet; thi den samme burde vel og disse to Tempora have. Men ogsaa her maa jeg declarere mig for Imperfectnavnet, fornemmelig paa Grund af disse Temporeres ovenanførte Etymologie og Imperfectet *ἔν*, da Bemærkelsen efter det Nysanførte ogsaa stemmer med dette Navn, og i al Fald ligeledes kan tilkjendegives nøiere ved Tillægsordet aoristisk. Forskjellen imellem den

endbyrdes kunde man, om fornødent skulde gøres, tilkjendegive ved Talletne 1 og 2, endstjønt dette nytter til ingen Ting, da ikke blot Bemærkelsen er fuldkommen eens, men de endog egentlig kun ere eet Tempus og een og samme Form, udtalt lidt skarper eller lidt blødere, og om oftest kun eet af dem i Brug for hvert enkelt Verbum.

Det Samme er Tilfældet med de fleste øvrige Tempora, som i Grammatikerne adskilles ved Prædicatet 1ste og 2den. Saaledes ere *τυφθήσομαι* og *τυπήσομαι*, *τέτυφα* og *έτυπα*, *έτετόθειν* og *έτετόπειν*, ligesaa vel som *έτυπτον* og *έτυπον*, *έτύφθην* og *έτόπην*, egentlig ikkun eet og samme Tempus og af samme Bemærkelse, blot med stærkere eller blødere Form, og kunde, for dog at have en forskjellig Benævnelser, gjerne karakteriseres med Talsprædicater, naafremt herved ikke sommetider vilde indløbe Collision eller Forvirring med de hidtil brugte, hvilke, som vi have seet, det tidligere Tempus undertiden benævres det andet, det silbigere det første, hvilket i et kritisk rigtigt System ikke længere kunde vedblive; samt især i de passive Futurer saa mange Numere vilde fremstaae, at det endmere vilde forøge Forvirringen for dem, som i noget Tilfælde vilde raadsørge Lexika og grammatiske Skrifter, der brugte de hidtil almindelige Benævnelser; med hvilke derimod de her foreslaagne, af Endelsen eller Bemærkelsen hentede, ikke saa let gevaade i Collision, som de vilkaarlig antagne Talsbenævnelser. Iøvrigt maae vi her endnu isærdeleshed bemærke:

a) Hvad Futurerne angaaer, da bliver naturligviis den simple Form *τύψω* i Activo og *τύσομαι* i Passivo de første, og kunne paa Grund af deres Etymologie og Dannelse, ligesom i Latinen, kaldes futurum simplex. Det hidtil kaldte 2det Futurum *τυπῶ* og *υποῦμαι* kaldes ikkun vilkaarligt det 2det, og de ældre Grammatiker (see f. Ex. Golius) anvænte her endog den Forvirring, at, naftet de opføre dette fut. 2dam som et eget Tempus for alle (!) Verber, gjøre de det netop i de Verba, som egentlig kun have det, nemlig iqvodata og de paa *ίζω*, til fut. 1mum, som en Undtagelse fra sammes sædvanlige Formation. Hvor langt mere etymologisk Grund har det ikke derimod, at dette Futurum, (hvilket desuden og er beviisligt af Homer), er en blot ionisk Form, dannet af Præsens paa *έω* med forkortet Hovedstavelse, uden mellemkommende characteristic *σ*, og derpaa i den af Jonismen opstaaede attiske Tale contraheret. Heraf kaldes altsaa ligesaa rigtigt som tydeligt Futurformen paa *έω* og *έσομαι* en ionisk, og paa *ῶ* og *οῦμαι* den contraherede eller attiske. At *τύσομαι* og *τυπῆμαι* ere saavel i bemærkelse som i Form oprindelige og egentlige passive Futura, er isøvrigt klart, baade af hvad der ovenfor er anført om Mediumsarten i det Hele, som og isærdeleshed af hvad der om disse Futura er beviist i mit første Program om denne Materie S. 19—20. Tilbage staaer altsaa endnu kun de sædvanlige i Passivo opførte Futurformer *τιφθήσομαι*, *τυπήσομαι* (som, hvis

vi skulde følge Talsbenævnelser, maatte efter Dannelsens rimelige Succession nedtræde til at blive 3die og 4de Futurum i Passivo), samt *τετόφομαι*, der muligen endog turde være en af de ældste. Erindre vi os nu, at Formerne *τυφθήσομαι* og *τυπήσομαι* ere eet og samme Tempus, fornemmelig anvendt til kjendeligere at udtrykke Passivbegrebet, hvor det egentlige Passivfutur (*τόφομαι* og *τοποῦμαι*) fik activ Bemærkelse eller blev deponentialt, (sjønt de samme ogsaa ofte blev Tilfældet med dette passive Futur *): saa kunne vi kjendeligst benævne det enten efter dets Endelser, ligesom vi gjorde ved Imperfectet paa *θη* og *ην*, hvilket endog har den Fordeel, at Lærlingen, ligesom det skeer i de hebraiske Conjugationsnavne, bringes til Strax med Tempusnavnet at huske dets Form; eller og vi kunne kalde dem de udvidede Passiv futura, det ene af stærkere, det andet af blødere Form. Den 3die Form endelig, som hidtil er kaldet paulo post futurum, kan uden Hinder enten beholde dette Navn, som tildeels passer sig for Bemærkelsen (hvorom see min Gramm. S. 162 No. 549) eller da denne dog under tiden er den samme som det simple Futurums paa *-σομαι*, ligesom Tempuset selv egentlig er simpelt Futurum af en redupliceret Præsensform **), kaldes efter sin Form det reduplicerede.

b) Af Perfectum og Plusquamperfectum har ikke blot det Treendelede burgske System, som heri handler consequent, i det Endelsen er det Princip, hvorefter den inddeler Tempora, men endog det Buttmannske, som dog ellers grunder sin Inddeling paa Bemærkelsen, henført den saakaldte Mediumsform (*τέτυπα*) under Activet med det Navn Perfectum 2dum. Hvad herved er vundet, saa længe man dog for de andre Tempora beholder Medium som særskilt Art, sees ikke; meget mere er det indlysende, at Buttman her imod sit ellers fulgte Princip har gjort Endelsen til fundamentum divisionis, altsaa heri allerede begaaer den første Inconsequent, og dernæst den anden, naar han, som de for Bemærkelsens Skyld antager et Medium, derfra i Activum henfløtter det Tempus, der har denne Bemærkelse; f. Ex. ὄλωλα, ὄρωρα, ἐλήλυθα, πέπηγα, ἐγγήγορα o. s. f. hvilket ikke kan andet, end anrette Forvirring ***). Dette skeer derimod ikke ved vort System, som overalt gjør sine Inddelinger allene efter Endelsen. Ifølge samme, er nu *τέτυπα* og *τέτυπ*

*) J. Ey. Xen. mem. II, 7, 8: ὡς καὶ ἐπιμεληθῆσόμεναι τούτων (act.),³ καὶ ὠφεληθόμεναι ἀ αὐτῶν (pass.)

**) See Fischeri animadvss. ad Welleri Gramm. Græc. Lips. 1799. Vol. 2, p. 247 sqq.

***) Saa lidet nykker det altsaa, at gjøre Halvsforbedringer. Nei! enten lade man alt bli ved det Gamle, der dog selv i sine Feil har en vis Consequent, eller man gjøre Forbedringen saa giennemgribende, at Feilene ganske undgaaes.

egge active Perfecter, ja endhydermere kun eet Tempus med tvende Former, en Skarpere og en blødere. Og at Bemærkelsen heller ikke gjør nogen bestemt Distinction, sees deraf, at *έτοιμα, έσπορα, δέδορα, δέδια* o. f. ligesaa godt have activ Bemærkelse, som *τέτακα, έσπαρκα, έδαρκα, δέδοικα*; og *έάλωκα, έοικα, πέφουκα*, o. f. ligesaa godt passiv og neutral Betydning, om de ovennævnte *έλαλα* o. f. v., endskjønt det ikke kan nægtes, at den sidste Bemærkelse ved de blødere Perfecter er den hyppigere, hvilket altsaa ved en Anmærkning om Bemærkelsen er lod sig bedre oplyse, end ved en utilrækkelig og forvirrende Classification.

Nu staaer altsaa c) kun Aoristos paa *σα* og *σαμην* tilbage, som ene beholder denne Benævnelse; hvorimod de øvrige med dette Navn ellers betegnede Tempusformer, efter hvad vi have viist, rettest henføres under Imperfectclassen, maaskee med Tilnavn af aoriste (af ubestemt Fortidsbemærkelse).

Endelig bliver vort tredje og sidste Spørgsmaal angaaende *Temporum* Dannelselse. Hvad Vanskeligheder og Besværligheder denne Deel af Conjugationslæren efter det gamle System medfører, hvor forvirrende og aldeles imod al etymologisk Grund stridende samme der fremstilles, har jeg i mit første Program S. 15 og 23 fgg. udviklet. Disse Vanskeligheder og Feil undgaaes derimod næsten aldeles i det nyere System, hvor *Temporum* Dannelselse gaaer paa det simpleste og naturligste frem, saasnart man blot gaaer tilbage til Stamformen; heraf danner sig da aldeles analogisk de trende Hovedtempora i Activo, Præsens, Futurum og Perfectum; af disse igjen blot ved Endelsens Forandring de tre afledede, Imperfectum, Aoristos og Plusquamperfectum; og endelig de passive heel igjennem af de samme Activo, ved Endelsens Forandring til *μαι* i de tre Hovedtempora, og til *μην* i de afledede. Derfor er det vigtigt Imperfectet paa *θην* og *ην*, samt Futuret paa *θήσομαι* og *ήσομαι*, ved blot at føie disse Endelser til Ordstammen, der især i Formen paa *ην* og *ησομαι* gjerne bliver den simpleste og første Stamform. f. Ex. *έλύθην, έλύην. λυθήσομαι, λυήσομαι. έλύθηθην, έλύθηην. ληθήσομαι, λαθήσομαι*. Og endelig det reduplicerede Futurum af det simple i Passivo ved foranheftet Reduplication. De almindelige Forandringer af *mutæ* eller Vocalen i Endelsens Begyndeconsonanter o. f. v. kunne bemærkes ved hvert Tempus især, som hidtil ovenfor er omtalt. Denne Afledningsmaade er ligesaa grundet i Etymologien, som let og fattelig at erindres, hvilket sidste vil sees af følgende Derivationstabelle af et regelmæssigt Verbum i blot enkelt Form.

Activum.

Præsens.	λύ-ω.	Futur.	λύ-σω, ε. λυῶ.	Perfect.	λέ-λυ-α og λέ-λυ-κα
Imperf.	έ-λυ-ον.	Aorist.	έ-λυ-σα.	Plusqpf.	έλε-λύ-ειν og έλε λύ-κειν

Passivum.

Præsens.	λύομαι	Futur.	λύσομαι, c. ἔμαι	Perfect.	λέλυμαι
Imperf.	έλυόμην	Aorist.	έλυσάμην	Plusqpf.	έλελύμην
Aor. impf.	έλύθην og έλύην	Fut. dilatat.	λυθήσομαι og λυήσομαι		
		Fut. redupl.	λελύσομαι		

Til Slutning vil jeg blot endnu, for at give en klar Oversigt af det hele h. forklarede System, søge at sammensætte dets Resultater i følgende til Exempel fremstillede Tabeller.

I. Fuldstændigt Paradigma med dobbelte Former.

Stamme: ΛΙΠ-, forlænget ΛΕΙΠ-.

<i>Activum.</i>		<i>Passivum.</i>	
Præsens Stamform	λίπ-ω (ubrugelig i Indic.)	Præs. Stamform	λίπ-ομαι (ubrugelig i Indic.)
— udvidet Form	λείπ-ω	— udvidet	λείπ-ομαι
Impf. aor. ell. simpl.	ἔλιπ-ον	Impf. simplex	έ-λιπ-όμην
— udvidet Form	ἔλειπ-ον	— udvidet	έ-λειπ-όμην
Futur. simplex	λείψ-ω	Fut. simplex	λείψ-ομαι
— ion. & contr.	λιπ-έω, ᾶ	— ion. & contr.	λιπ-έομαι, ἔμαι
Aoristos	ἔλειψ-α	Aoristos	έ-λειψ-άμην
Perf. blødere Form	λέ-λιπ-α	Perfectum	λέ λειμ-μαι
— skarpe Form	λέ-λειφ-α		
Plusqpf. blødere	έλε-λοιπ-ειν	Plusqpf.	έλε-λείμ-μην
— skarpe	έλε-λειφ-ειν	Aor. impf.	έ-λείφ-θην og έ-λίπ-ην
		Futur. dilatat.	λειφ-θήσομαι og λιπ-ήσομαι
		Futur. redupl.	λε-λείψ-ομαι.

Eller saaledes i alle Modi: Stammen ΛΙΠ. deraf

	Indic.	Conj.	Optat.	Imper.	Infm.	Partic.
Præsens	—					
Impf. simpl.	ἔ-λιπ-ον	λίπ-ω	λίπ-οιμι	λίπ-ε	λιπ-εῖν	λιπ-ὸν
udvid. Præs.	λείπ-ω					
— Impf.	ἔ-λειπ-ον.	λείπ-ω	λείπ-οιμι	λείπ-ε	λείπ-ειν	λείπ-ον

o. f. f.

II. Exempel af Verba muta med flere Former.

Stammen ΔΑΒ- og ΔΗΒ-

Activum.

Præs. (λάβω, λήβω, ion. λαβέω, λάμβω).

— udvidet brugelig Form: λαμβάνω.

Impf. simpl. ἔλαβον

— udvidet, ἐλάμβανον

Fut. simpl. (λήψω, λαβήσω)

— ion. & c. (λαβέω, ᾠ)

Aoristos (ἔληψα).

Perf. blødere, mangler.

— stærkere, εἰληφα, λελάβηκα.

Plusqpf. — εἰλήφειν, λελαβήμειν.

Anm. I Parentese staae de Former, som sjelden eller slet ikke findes, men som Analogie og Etymologie dog lede til at antage.

III. Exempel paa Verba liquida.

Stammen ΦΑ- og ΦΑΝ-

Activum.

Præs. φάω (hvf. φάος, φᾶς), φάνω.

Impf. simpl. ἔφαινον

Præs. dilat. φαίνω, hom. φαείνω.

Impf. — ἔφαινον.

Fut. ion. & contr. φανέω, φανᾶ.

Aoristos. ἐφηνα

Perf. blødere: πέφηνα.

— stærkere: πέφαγκα.

Plusqpf. blødere: ἐπεφήνειν.

— stærkere: ἐπεφάγκειν.

Passivum.

Præs. (λάβομαι) kun udenfor Indic.

— udvidet, λαμβάνομαι.

Impf. simplex, ἐλαβόμεν.

— udvidet, ἐλαμβανόμεν.

— af ην, ἐλήφθην, ἐλάμφθην. (ἐλάβην)

Fut. simpl. λήψομαι, λάμψομαι.

— dilat. ληφθήσομαι, (λαμφθήσομαι),
(λαβήσομαι).

— redupl. λελήψομαι.

Aoristos ἐληψάμην, ἐλαμψάμην

Perfect. εἰλημμαι, λελαμμαι

Plusqpf. — μην, — μην.

Passivum.

Præs. (φάνομαι) kun udenfor Indic.

Impf. ἐφανόμεν. af ἦν: ἐφάνθην, ἐφάνην.

Præs. dilat. φάινομαι.

Impf. — ἐφαινόμεν.

Fut. ion. & contr. φανέομαι, φανᾶμαι.

— dilat. af εω: φανθήσομαι og φανήσομαι.

— redupl. (πεφανήσομαι).

Aorist. ἐφηνάμην.

Perfectum. πέφαμμαι.

Plusqpf. ἐπεφάμμην.

IV. Exempel af Verba παα μι.

Stamme ΘΕ- og ΣΤΑ-.

<i>Activum.</i>	<i>Passivum.</i>
Præs. <i>θέω, εἶω.</i> (<i>θήμι, εῆμι</i>) udenfor	Præs. (<i>θεμαι, εαμαι</i>) kun udenfor Indic.
Indicat. eet med Imperf.	og eet med Imperf.
— redupl. <i>τί-θημι, ἴσημι</i>	— redupl. <i>τίθεμαι, ἴσαμαι.</i>
Impf. simplex, <i>ἔθην, ἔσην.</i>	Impf. simpl. <i>ἐθέμην, ἐσάμην.</i>
— redupl. <i>ἐτί-θην, ἰσην.</i>	— redupl. <i>ἐτι-θέμην, ἰ-σάμην.</i>
Fut. <i>θήσω, εῆσω.</i>	Fut. <i>θήσομαι, εῆσομαι.</i>
Aor. <i>ἔθηκα, ἔσησα.</i>	Aor. <i>ἐθηκάρην, ἐσησάρην.</i>
Perf. <i>τέθεικα, ἔσηκα, blødere ἔσαα, hvoraf</i>	Perf. <i>τέθειμαι, ἔσημαι.</i>
Partic. <i>ἔσῶς.</i>	
Plusq. — <i>κειν, -κειν.</i>	Plusqpf. — <i>μην, -μην.</i>
	Aor. impf. af ἦν: <i>ἐ-τέθην, ἐ-εἶθην.</i>
	Fut. dilat. af ἔω: <i>τεθήσομαι, σαθήσομαι.</i>
	— redupl. <i>τεθείτομαι.</i>

Slutteligen bemærkes, at da Rummet her ikke tillod at fremsætte Andet, c Systemets almindelige Grundtræk, var her ikke Leilighed til at gaae ind i de enkelte Special som maae være Grammatikken forbeholdne.

Den offentlige Examen i Koeskilde Kathedralskole for Aaret 1823,
 som Disciplenes Forældre og Børgere, samt enhver anden Videnskabs-
 elsker og Skolens Belynder, herved indbydes til efter Behag at over-
 være og anhere, foretages paa nedenstaaende Dage fra 8—12
 Formiddag og 2—5 Eftermiddag, i følgende Orden:

Dagen.	Første Børelse.	Andet Børelse.
16de Septbr. Formidd.	Religion 4de Classe.	TydsK 3die Classe.
Efterm.	Græsk 2den Cl. b.	—
17de Septbr. Formidd.	TydsK 4de Cl.	Dansk 2den Cl.
Efterm.	Dansk 3die Cl.	Historie 1ste Cl.
19de Septbr. Formidd.	Geographie 4de Cl.	Geometrie 3die Cl.
Efterm.	Arithmetik 2den Cl.	Tegning 1ste Cl.
20de Septbr. Formidd.	Arithmetik 4de Cl.	Fransk, 2den Cl.
Efterm.	Geographie 3die Cl.	Arithmetik 1ste Cl.
22de Septbr. Formidd.	Fransk 4de Cl.	Religion 2den Cl.
Efterm.	Græsk, Homer og Lucian, 3 Cl.	Kalligraphie 1ste Cl.
23de Septbr. Formidd.	Geometrie 4de Cl.	Geographie 2den Cl.
Efterm.	Fransk 3die Cl.	Latin u. Adj. Christensen 1 Cl.
24de Septbr. Formidd.	Dansk 4de Cl.	TydsK 2den Cl.
Efterm.	Arithmetik 3die Cl.	Latin u. Adj. Christensen 2 Cl.
25de Septbr. Formidd.	Latin under Rector 4de Cl.	Historie 2den Cl.
Efterm.	Latin u. Adj. Stybe 3die Cl.	Religion 1ste Cl.
26de Septbr. Formidd.	Latin og Antiquiteter 4de Cl. under Overlæreren.	Tegning 2den Cl.
Efterm.	Latin u. Adj. Christensen 3 Cl.	Dansk 1ste Cl.
27de Septbr. Formidd.	Historie 4de Cl.	Latin u. Adj. Stybe 1ste Cl.
Efterm.	Religion 3die Cl.	Græsk 2den Cl. c. og a.
29de Septbr. Formidd.	Græsk 4de Cl.	Historie 3die Cl.
Efterm.	Latin u. Adj. Stybe 2den Cl.	Geographie 1ste Cl.
30te Septbr. Formidd.	Græsk, Herodot og Mythol. 3 Cl.	TydsK 1ste Cl.
Efterm.	Hebraisk 4de og 3die Cl.	Kalligraphie 2den Cl.

Stilprøver i Latin og Dansk aflægges deels førend, deels under den mundtlige Examen.

Til Universitetet dimitteres følgende Candidater:

1. **Nzer Hansen Blume**, en Søn af Hr. W. J. Blume, Degn og Skolelærer i Spandet ved Ribe.
2. **Peter Rørdam**, en Søn af Hr. E. S. Rørdam, Sognepræst til Ondløse og Søndersted i Sjælland.
3. **Ferdinand Erik Christian Fabricius**, en Søn af Hr. E. C. Fabricius, Sognepræst til Tranekjær og Tulleballe paa Langeland.
4. **Arve Christian Linde Heiberg**, en Søn af afg. Klokker og Skolelærer i Ringsted G. Heiberg.
5. **Johan Peter Holst**, en Søn af afg. Districtschirurg i Norge C. Holst.
6. **Christian Andreas Dixel**, en Søn af Hr. M. Dixel, Sognepræst til Neerølev og Bindinge ved Roskilde.
7. **Frederik Ferdinand Franz Wimpffen**, en Søn af afgangne Major og Oberlandwegeinspector i Hertugdømmet Holsteen, F. P. v. Wimpffen.
8. **Peter Joachim Winther**, en Søn af Hr. J. Winther, Soldat og Consumtions-Inspecteur i Roskilde.
9. **Jens Frederik Heger**, en Søn af forhenværende Kongelig Skuespiller Hr. S. Heger i Kjøbenhavn.
10. **Christian Sehestedt Juel**, en Søn af afg. Kammerherre D. C. Sehestedt Juel til Raanholt og Nislefsgaard i Syen.

Roskilde den 1ste Septbr. 1823.

S. N. J. Bloch,

Skolens Rector.
